SHIFT OPERATION : TOKYO WORKFLOW

Maarten Schuurman en Esther Brakenhoff, 2020

Ontwerp poster door Michiel Schuurman

In 2017 bracht Ayumi Suzuki van Cave Gallery in Tokyo, Japan, samen met Haco de Ridder van het Mondriaan Fonds een bezoek aan onze studio in Amsterdam. Op basis van dit bezoek zijn wij door Ayumi Suzuki uitgenodigd voor een artist-in-residence periode van drie maanden in Cave Gallery. Cave Gallery en het appartement van de artist-in-residence liggen in de wijk Kagurazaka, Shinjuku, in het centrum van Tokyo. De galerie/projectruimte presenteert voornamelijk kunst met een connectie naar architectuur of in situ werk. Ayumi Suzuki vroeg ons een nieuwe editie te realiseren in de serie *Shift Operation*.

Shift Operation is serie projecten waarbij wij (Esther Brakenhoff en Maarten Schuurman) onderzoek doen naar de micropolitiek van ruimte. Hierbij richten wij ons op de relatie tussen het maakproces van individuen en groepen in relatie tot de ruimte die daarvoor nodig is. Bij deze editie van Shift Operation lag de focus op samenwerking en het gebruik van een gedeelde ruimte. Het doel was om een tijdelijke kunstenaarsgemeenschap op te zetten in Tokyo met lokale kunstenaars. Daarvoor creëerden we een dynamische omgeving die samenwerking en communicatie zou moeten stimuleren. We bouwden een installatie analoog aan de industriële workflow, compleet met transportbanden en verrijdbare werkstations. De installatie veranderde de galerieruimte in een werkplaats voor tien kunstenaars.

Op 1 januari 2020 om 7 uur in de ochtend startte onze residency met de aankomst op de luchthaven Tokyo Haneda. De eerste dagen zijn we direct van start gegaan met de bouw van de installatie. Zoals tijdens de eerste editie van het project in Amsterdam in 2016 hebben wij gekozen om de installatie van karton te maken. De ruimte vullende rollende banden bouwden we met behulp van kartonnen rollen die we kregen van textielwinkels in Nippori Textile Town en van drukkerijen uit de buurt van de galerie. De rest van het karton dat we gebruikt hebben kwam ook uit de buurt. Twee keer per week was het recycle-dag en dan plaatsten alle winkels hun karton

netjes opgevouwen en samengebonden aan de kant van de weg. Hiervan maakten we collages om zo de muren van de witte galerieruimte in te pakken.

Voor vertrek naar Japan waren we al op zoek gegaan naar kunstenaars die mee wilden doen aan ons project. Hiervoor hadden we een open call uitgeschreven. Helaas bleek dat niet te werken in Japan en had zich niemand aangemeld, behalve een aantal Europeanen. Het vroeg om een meer persoonlijke aanpak. Ook bleek een project waarbij samenwerking centraal staat en met een open eindresultaat ongebruikelijk te zijn in Japan. Via de Nederlandse Ambassade in Tokyo kwamen we echter in contact met Nick West, een Engelse kunstenaar woonachtig in Tokyo. Hij vroeg ons om een presentatie te geven tijdens Artist Talks, een maandelijkse internationale bijeenkomst in Shimokitazawa. Tijdens deze presentatie vonden we één van onze deelnemende kunstenaars. Daarnaast kregen we het advies om naar de aankomende eindexamenshows van de academies te gaan als mogelijkheid om vers afgestudeerde kunstenaars te vinden voor ons project. Naast het bouwen aan de installatie bezochten we drie kunstacademies in het centrum van Tokyo en in de groene buitenwijken van de megapolis. De academies hebben allen prachtige technische faciliteiten en geven veel aandacht aan materiaal en techniek. Tussen de duizenden studenten vonden we een aantal ruimtelijk werkende kunstenaars die durfden te experimenteren. Daarvan wilden vier aan ons project deelnemen. De groep werd aangevuld door een drietal kunstenaars die we via via en op een opening ontmoetten.

links: eindexamenwerk Jin Yeowool, Tama University

Met deze groep van acht kunstenaars gingen we in de tweede maand aan de slag in onze zelfgebouwde werkplaats. Op vrijdag, zaterdag en zondag hielden we open studio dagen die ook geopend waren voor het publiek. In de eerste week moest iedereen nog wennen aan elkaar, de werkplek en het publiek dat langs kwam. Toch werd er vanaf de eerste dag al hard gewerkt aan individuele werken en aan onderdelen voor anderen om te gebruiken. Om de samenwerking wat meer op gang te brengen, initieerden we gezamenlijke werken en ‘bouwspellen’, waarbij om beurten elementen werden toegevoegd aan een werk. In de laatste week brachten we alle losse elementen bij elkaar in een ‘gesamtkunstwerk’. Ondanks vertaalproblemen en culturele verschillen ontstond er binnen een maand een echte groep met een eigen groepsdynamiek. Bijzonder was de inzet van alle lokale kunstenaars en de grote bereidheid om materialen en ruimte samen te delen.

Deelnemende kunstenaars: Asayo Yamamoto, Mio Hanaoka, Soda Noriyasu, Rie Shinno, Yui Nagashima, Jin Yeowool, Shiori Ukishima en Thomas Gillant.

De werkperiode werd afgesloten met een tentoonstelling waarin de werkruimte als installatie werd gepresenteerd samen met het 'gesamtkunstwerk' dat we maakten samen met de kunstenaars. Helaas had het coranavirus inmiddels Japan bereikt en werden veel evenementen afgelast. Een randprogrammering kon hierdoor helaas niet plaatsvinden, maar ondanks dat kwamen er toch nog veel bezoekers naar de tentoonstelling. In april 2020 is er een artikel verschenen met een interview over het project in het internationale online kunsttijdschrift CoBo Social.

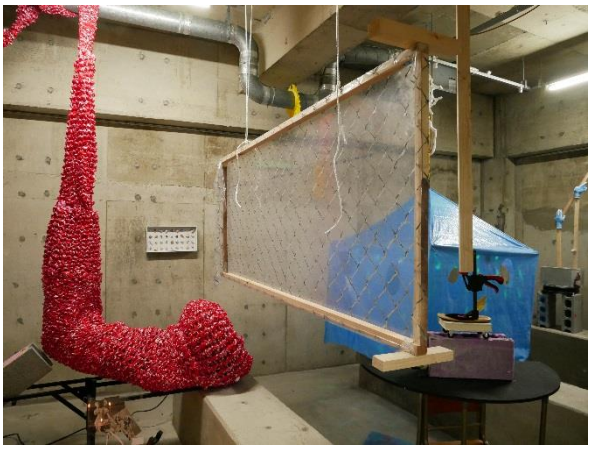

De residency werd mede mogelijk gemaakt door Stichting Gerbrandy Cultuurfonds en de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Japan.